Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Ottende Afdeling)

12. maj 2022 *

»Præjudiciel forelæggelse – retligt samarbejde i straffesager – indefrysning og konfiskation af redskaber og udbytte fra strafbart forhold i Den Europæiske Union – direktiv 2014/42/EU – artikel 4 – konfiskation – artikel 7 – indefrysning – artikel 8 – processuelle garantier – indefrysning og konfiskation af et formuegode, der tilhører en tredjemand uden for straffesagen – national lovgivning, der ikke fastsætter nogen retsmidler for tredjemænd under retssagen og ikke tillader eventuel tilbagelevering af det pågældende formuegode før afslutningen af straffesagen«

I sag C-505/20,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af Spetsializiran nakazatelen sad (særlig domstol i straffesager, Bulgarien) ved afgørelse af 8. oktober 2020, indgået til Domstolen samme i dag, i sagen indledt af

RR,

JG,

procesdeltager:

Spetsializirana prokuratura,

har

DOMSTOLEN (Ottende Afdeling),

sammensat af afdelingsformanden, N. Jääskinen, og dommerne M. Safjan (refererende dommer) og M. Gavalec,

generaladvokat: M. Campos Sánchez-Bordona

justitssekretær: A. Calot Escobar,

på grundlag af den skriftlige forhandling,

efter at der er afgivet indlæg af:

– Europa-Kommissionen ved M. Wasmeier og I. Zaloguin, som befuldmægtigede,

* Processprog: bulgarsk.

og idet Domstolen efter at have hørt generaladvokaten har besluttet, at sagen skal pådømmes uden forslag til afgørelse,

afsagt følgende

Dom

1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 4, stk. 1, sammenholdt med artikel 2, stk. 3, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2014/42/EU af 3. april 2014 om indefrysning og konfiskation af redskaber og udbytte fra strafbart forhold i Den Europæiske Union (EUT 2014, L 127, s. 39), af dette direktivs artikel 8 og af artikel 17 i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder (herefter »chartret«).

2 Anmodningen er blevet indgivet i forbindelse med en straffesag, i hvilken RR og JG som tredjemænd i denne sag for den forelæggende ret har nedlagt påstand om tilbagelevering af deres formuegoder, der er blevet beslaglagt under den indledende fase af den nævnte sag.

Retsforskrifter

EU-retten

3 Følgende anføres i 15., 31., 33., 34. og 38. betragtning til direktiv 2014/42:

»(15) Efter en endelig domfældelse for en strafbar handling bør det være muligt at konfiskere redskaber og udbytte fra strafbart forhold eller formuegoder, hvis værdi svarer til disse redskaber eller dette udbytte. En sådan endelig domfældelse kan også være resultatet af retsforhandlinger, hvor den tiltalte er udeblevet. Såfremt det ikke er muligt at foretage konfiskation på grundlag af en endelig domfældelse, bør det imidlertid på visse betingelser stadig være muligt at konfiskere redskaber og udbytte, i det mindste i tilfælde af den mistænkte eller sigtede persons sygdom eller forsvinden. I sådanne tilfælde af sygdom og forsvinden vil eksistensen af retsforhandlinger, hvor den tiltalte er udeblevet, i medlemsstaterne dog være tilstrækkelig til opfyldelse af denne forpligtelse. Når den mistænkte eller sigtede person er forsvundet, bør medlemsstaterne tage alle rimelige skridt og kan kræve, at den pågældende person indkaldes til eller gøres bekendt med konfiskationssagen.

[…]

(31) I betragtning af den begrænsning af ejendomsretten, som afgørelser om indefrysning medfører, bør sådanne foreløbige foranstaltninger ikke opretholdes længere end nødvendigt for at sikre adgang til formuegodet med henblik på en eventuel efterfølgende konfiskation. Det kan kræve en domstolsprøvelse med henblik på at sikre, at formålet med at forhindre, at formuegodet går tabt, fortsat er gyldigt.

[…]

(33) Dette direktiv påvirker i væsentlig grad personers rettigheder, ikke kun mistænkte eller sigtede personer, men også tredjemænd, som ikke retsforfølges. Det er derfor nødvendigt at sørge for, at der er specifikke garantier og retsmidler, som sikrer deres grundlæggende rettigheder i forbindelse med gennemførelsen af dette direktiv. Dette omfatter retten til at blive hørt for tredjemænd, der gør krav på ejerskab af det berørte formuegode, eller som gør krav på andre former for ejendomsret (»tinglige rettigheder«, »jus in re«) såsom brugsret. Afgørelsen om indefrysning bør meddeles den berørte person så hurtigt som muligt efter fuldbyrdelsen. De kompetente myndigheder kan imidlertid udskyde meddelelsen af sådanne afgørelser til den berørte person, hvis efterforskningen kræver dette.

(34) Formålet med meddelelsen af afgørelsen om indefrysning er bl.a. at give den berørte person mulighed for at gøre indsigelse mod afgørelsen. Derfor bør meddelelsen i det mindste kort angive grunden eller grundene til den pågældende afgørelse, idet det er underforstået, at denne angivelse kan være meget summarisk.

[…]

(38) Dette direktiv respekterer de grundlæggende rettigheder og overholder de principper, som anerkendes i [chartret] og den europæiske konvention til beskyttelse af menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder[, undertegnet i Rom den 4. november 1950], som denne er fortolket i Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols retspraksis. Dette direktiv bør gennemføres i overensstemmelse med disse rettigheder og principper. Dette direktiv bør ikke berøre national lovgivning vedrørende retshjælp og indebærer ingen forpligtelser for medlemsstaternes retshjælpsordninger, der bør finde anvendelse i overensstemmelse med chartret og EMRK.«

4 Direktivets artikel 1 med overskriften »Formål« bestemmer i stk. 1:

»Dette direktiv fastsætter mindsteregler for indefrysning af formuegoder med henblik på eventuel efterfølgende konfiskation og for konfiskation af formuegoder i straffesager.«

5 Direktivets artikel 2 med overskriften »Definitioner« bestemmer:

»I dette direktiv forstås ved:

[…]

3) »redskaber«: enhver form for formuegode, der anvendes eller påtænkes anvendt på en hvilken som helst måde, helt eller delvist, til at begå en eller flere strafbare handlinger

4) »konfiskation«: en endelig berøvelse af formuegoder pålagt af retten i forbindelse med en strafbar handling

5) »indefrysning«: midlertidig foranstaltning med henblik på at forhindre overførsel, destruktion, omdannelse, afhændelse eller flytning af formuegoder eller midlertidig opbevaring af eller kontrol med formuegoder

[…]«

6 Samme direktivs artikel 3 med overskriften »Anvendelsesområde« har følgende ordlyd:

»Dette direktiv finder anvendelse på strafbare handlinger, som er omfattet af:

[…]

g) Rådets rammeafgørelse 2004/757/RIA af 25. oktober 2004 om fastsættelse af mindsteregler for gerningsindholdet i strafbare handlinger i forbindelse med ulovlig narkotikahandel og straffene herfor [(EUT 2004, L 335, s. 8)]

h) Rådets rammeafgørelse 2008/841/RIA af 24. oktober 2008 om bekæmpelse af organiseret kriminalitet [(EUT 2008, L 300, s. 42)]

[…]«

7 Artikel 4 i direktiv 2014/42 med overskriften »Konfiskation« bestemmer følgende i stk. 1:

»Medlemsstaterne træffer de nødvendige foranstaltninger med henblik på at sikre, at der kan ske hel eller delvis konfiskation af redskaber og udbytte eller formuegoder, hvis værdi svarer til disse redskaber eller dette udbytte, når der er sket endelig domfældelse for en strafbar handling, herunder som resultat af retsforhandlinger, hvor den tiltalte er udeblevet.«

8 I henhold til dette direktivs artikel 5, stk. 1 »[træffer] [m]edlemsstaterne […] de nødvendige foranstaltninger med henblik på at sikre, at der kan ske hel eller delvis konfiskation af et formuegode, der tilhører en person, som er dømt for en strafbar handling, som direkte eller indirekte vil kunne give anledning til økonomiske fordele, når retten på grundlag af sagens omstændigheder, herunder de specifikke forhold og det tilgængelige bevismateriale, som f.eks. at formuegodets værdi ikke svarer til den dømte persons lovlige indkomst, finder det godtgjort, at det omhandlede formuegode stammer fra strafbar adfærd«.

9 Samme direktivs artikel 6 med overskriften »Konfiskation hos tredjemand« bestemmer:

»1. Medlemsstaterne træffer de nødvendige foranstaltninger med henblik på at sikre, at der kan ske konfiskation af udbytte eller andre formuegoder, hvis værdi svarer til udbyttet, som af en mistænkt eller sigtet person direkte eller indirekte er overført til tredjemænd, eller som er erhvervet af tredjemænd fra en mistænkt eller sigtet person, i det mindste hvis disse tredjemænd på grundlag af konkrete oplysninger og omstændigheder, herunder at overførslen eller erhvervelsen skete vederlagsfrit eller mod betaling af et beløb, der var betydeligt lavere end markedsværdien, vidste eller burde have vidst, at formålet med overførslen eller erhvervelsen var at undgå konfiskation.

2. Stk. 1 berører ikke rettighederne hos tredjemænd, der har handlet i god tro.«

10 Dette direktivs artikel 7, der har overskriften »Indefrysning«, fastsætter:

»1. Medlemsstaterne træffer de nødvendige foranstaltninger med henblik på at sikre, at der kan ske indefrysning af formuegoder med henblik på en eventuel efterfølgende konfiskation. Disse foranstaltninger, der skal pålægges af en kompetent myndighed, skal omfatte øjeblikkelig handling, der skal iværksættes, når det er nødvendigt for at sikre formuegoder.

2. Formuegoder, som en tredjemand er i besiddelse af, jf. artikel 6, kan gøres til genstand for indefrysningsforanstaltninger med henblik på en eventuel efterfølgende konfiskation.«

11 Artikel 8 i direktiv 2014/42 med overskriften »Sikkerhedsforanstaltninger« har følgende ordlyd:

»1. Medlemsstaterne træffer de nødvendige foranstaltninger for at sikre, at de personer, der er berørt af foranstaltningerne i dette direktiv, har adgang til effektive retsmidler og en retfærdig rettergang med henblik på at gøre deres rettigheder gældende.

2. Medlemsstaterne træffer de nødvendige foranstaltninger for at sikre, at enhver afgørelse om indefrysning meddeles den berørte person så hurtigt som muligt, efter [at] afgørelsen er fuldbyrdet. Meddelelsen herom skal, i det mindste kortfattet, angive grunden eller grundene til den pågældende afgørelse. Hvis det er nødvendigt for at undgå, at en strafferetlig efterforskning bringes i fare, kan de kompetente myndigheder vente med at meddele den berørte person afgørelsen om indefrysning.

3. Afgørelsen om indefrysning forbliver kun i kraft, så længe det er nødvendigt for at sikre formuegodet med henblik på en eventuel senere konfiskation.

4. Medlemsstaterne giver mulighed for, at personer, hvis formuegoder er berørt, kan gøre indsigelse mod afgørelsen om indefrysning ved domstolene i overensstemmelse med procedurerne foreskrevet i national ret. Disse procedurer kan bestemme, at afgørelsen, såfremt den oprindelige afgørelse om indefrysning er truffet af en anden kompetent myndighed end en retslig myndighed, først skal forelægges for en retslig myndighed med henblik på godkendelse eller fornyet prøvelse, før der kan gøres indsigelse mod den ved domstolene.

5. Indefrosne formuegoder, som ikke efterfølgende konfiskeres, tilbageleveres straks. Betingelserne eller procedurereglerne for tilbagelevering af sådanne formuegoder fastsættes i henhold til national lovgivning.

6. Medlemsstaterne træffer de nødvendige foranstaltninger for at sikre, at alle afgørelser om konfiskation begrundes, og at afgørelsen meddeles den berørte person. Medlemsstaterne giver mulighed for, at en person, som en afgørelse om konfiskation er rettet mod, kan gøre indsigelse mod afgørelsen om konfiskation ved domstolene.

[…]

9. Tredjemænd skal kunne gøre krav på ejerskab eller andre former for ejendomsrettigheder, herunder i de i artikel 6 omhandlede tilfælde.

[…]«

Bulgarsk lovgivning

Straffeloven

12 Artikel 53 i Nakazatelen kodeks (straffeloven) bestemmer:

»(1) Uafhængigt af det strafferetlige ansvar konfiskeres til fordel for staten:

a) de genstande, som tilhører den skyldige, og som er bestemt for eller er blevet anvendt til at begå et forsætligt strafbart forhold; hvis genstandene mangler eller er blevet solgt, anordnes konfiskation af deres modværdi

b) de genstande, som tilhører den skyldige, og som var genstand for en forsætlig gerning, såfremt dette udtrykkeligt er fastsat i straffelovens særlige del.

(2) Desuden konfiskeres til fordel for staten:

a) de genstande, som er genstand for gerningen, eller gerningsredskaber, som det er forbudt at besidde, og

b) det direkte og indirekte udbytte, der er opnået ved et strafbart forhold, hvis de ikke skal tilbagegives eller genetableres; hvis udbyttet mangler eller er solgt, anordnes konfiskation af modværdien.

(3) I henhold til stk. 2, litra b)

1. betyder »direkte udbytte« enhver økonomisk fordel, der er indtrådt som direkte følge af gerningen

2. betyder »indirekte udbytte« enhver økonomisk fordel, der er indtrådt som resultat af en disposition med det direkte udbytte, samt ethvert formuegode, som er opnået ved en efterfølgende fuldstændig eller delvis omdannelse af det direkte udbytte, herunder, hvis dette er blevet blandet med formuegoder med lovlig oprindelse; konfiskationen omfatter formuegoder op til værdien af det omfattede direkte udbytte plus formuetilvækst, som er direkte forbundet med disposition eller omdannelse af det direkte udbytte og tilføring af det direkte udbytte i formuen.«

Strafferetsplejeloven

13 Artikel 111 i Nakazatelno-protsesualen kodeks (strafferetsplejeloven) med overskriften »Opbevaring af bevismidler« bestemmer:

»(1) Bevismidler opbevares, indtil straffesagen er afsluttet.

(2) Genstande, der beslaglægges med henblik på anvendelse som bevismiddel, kan kun tilbageleveres til rettighedshaverne, fra hvem de er blevet konfiskeret, inden straffesagens afslutning med anklagemyndighedens tilladelse, når dette ikke hindrer fastlæggelsen af den objektive sandhed, og genstandene ikke er genstand for administrative lovovertrædelser.

(3) Anklagemyndigheden træffer afgørelse om tilbageleveringsanmodninger inden for en frist på tre dage. Anklagemyndighedens afslag i henhold til stk. 2 kan indbringes af rettighedshaveren for den kompetente ret i første instans. Denne ret træffer afgørelse i sagen inden for tre dage efter dens modtagelse ved et retsmøde for lukkede døre, og rettens afgørelse vil være endelig.

(4) De letfordærvelige genstande, der beslaglægges som bevismidler, der er frataget rettighedshaverne, og som ikke kan tilbageleveres til dem, overdrages til de pågældende institutioner og juridiske enheder med anklagemyndighedens tilladelse for at blive anvendt i overensstemmelse med deres betegnelse eller skal sælges, i hvilket tilfælde provenuet af salget deponeres i en kommerciel bank med henblik på at indgå i det nationale budget.

(5) Narkotika, narkotikaprækursorer og psykotrope planter samt punktafgiftspligtige varer kan destrueres, før straffesagen er afsluttet, i overensstemmelse med de betingelser og procedurer, der er fastsat ved lov. I så fald vil kun de repræsentative prøver, der er beslaglagt, opbevares, indtil proceduren er afsluttet.

[…]«

Tvisten i hovedsagen og de præjudicielle spørgsmål

14 Den 15. januar 2019 blev der i forbindelse med en kontrol af et køretøj ført af WE, hvori også RR, WE's samlever og ejer af køretøjet, befandt sig, konstateret tilstedeværelsen af narkotika. WE og RR blev sigtet, men anklagemyndigheden indstillede strafforfølgningen af RR, da den efter afslutningen af efterforskningen fandt, at vedkommende ikke kendte til tilstedeværelsen af disse narkotika. Det køretøj, som efterforskningen viste var stillet varigt til rådighed for WE, forblev beslaglagt som bevismiddel i overensstemmelse med artikel 111 i strafferetsplejeloven inden for rammerne af sagen mod WE.

15 Den 7. august 2019 blev der i forbindelse med en straffesag om handel med narkotika mod en organiseret bande foretaget en ransagning i JG's hjem, hvorunder der blev beslaglagt to mobiltelefoner og et pengebeløb. JG blev imidlertid ikke sigtet, idet anklagemyndigheden var af den opfattelse, at han ikke var involveret i lovovertrædelsen. De to mobiltelefoner og pengebeløbet forblev beslaglagt som bevismidler i henhold til strafferetsplejelovens artikel 111 i forbindelse med sagen indledt mod medlemmer af den organiserede bande.

16 RR og JG har anlagt sag ved Spetsializiran nakazatelen sad (særlig domstol i straffesager, Bulgarien), den forelæggende ret, med påstand om tilbagelevering af deres respektive formuegoder.

17 Den forelæggende ret har anført, at selv om den nationale lovgivning giver tredjemand mulighed for under straffesagens indledende fase at anmode om tilbagelevering af et beslaglagt aktiv, gør den det ikke muligt at anmode om en sådan tilbagelevering under sagens retslige fase, som kan vare flere år.

18 Den forelæggende ret har tilføjet, at straffelovens artikel 53 ikke gør det muligt at konfiskere formuegoder fra en tredjemand i god tro i en situation som den i hovedsagen omhandlede, således at de beslaglagte genstande skal tilbageleveres til deres ejere efter afslutningen af den retslige fase.

19 Den forelæggende ret er derfor i tvivl om, hvorvidt denne lovgivning er forenelig med direktiv 2014/42, sammenholdt med chartrets artikel 17.

20 På denne baggrund har Spetsializiran nakazatelen sad (særlig domstol i straffesager) besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»1) Er artikel 8 i direktiv 2014/42 til hinder for en national lov, hvorefter den berørte person efter indefrysningen af formuegoder, der er blevet beslaglagt som formodede redskaber eller som udbytte fra den strafbare handling, ikke har ret til at indgive en anmodning om udlevering af disse formuegoder under hovedforhandlingen i straffesagen?

2) Er en national lov forenelig med artikel 4, stk. 1, sammenholdt med artikel 2, stk. 3, i direktiv 2014/42 og chartrets artikel 17, når konfiskation af et »redskab« ifølge denne lov ikke er tilladt, når der er tale om en ejendom, der ejes af en tredjemand, som ikke deltager i overtrædelsen, men som har stillet ejendommen til rådighed for den anklagede med henblik på varig anvendelse, således at det navnlig er den anklagede, der udøver ejendomsretten?

3) Såfremt spørgsmålet besvares benægtende, indebærer artikel 8, stk. 6, andet punktum, og artikel 7 i direktiv 2014/42 da en pligt til at fortolke den nationale lov således, at den giver en tredjepart, hvis formuegoder er blevet indefrosset og kan konfiskeres som redskaber, mulighed for at deltage i den sag, som kan medføre en konfiskation, og for at gøre indsigelse mod konfiskationsafgørelsen ved domstolene?«

De præjudicielle spørgsmål

Det første spørgsmål

21 Med det første spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 8, stk. 1, i direktiv 2014/42 skal fortolkes således, at bestemmelsen er til hinder for en national lovgivning, der fastsætter, at når formuegoder indefryses som formodede redskaber eller udbytte fra en lovovertrædelse, har ejeren af disse formuegoder, der er en tredjemand i god tro, ikke under straffesagens retslige fase ret til at anlægge sag ved den kompetente ret med påstand om tilbagelevering af de nævnte formuegoder.

22 Indledningsvis bemærkes, at lovovertrædelser i forbindelse med organiseret kriminalitet og handel med narkotika som de i hovedsagen omhandlede lovovertrædelser er omfattet af det materielle anvendelsesområde for direktiv 2014/42.

23 I henhold til dette direktivs artikel 3, litra g) og h), finder det anvendelse på de strafbare handlinger, der er omfattet af rammeafgørelse 2004/757 og rammeafgørelse 2008/841, som vedrører henholdsvis strafbare handlinger inden for narkotikahandel og bekæmpelse af organiseret kriminalitet.

24 Det nævnte direktivs artikel 8, der har overskriften »Sikkerhedsforanstaltninger«, pålægger i stk. 1 medlemsstaterne at sikre, at de personer, der er berørt af de i direktivet fastsatte foranstaltninger, har adgang til effektive retsmidler og en retfærdig rettergang med henblik på at gøre deres rettigheder gældende. Denne bestemmelse bekræfter således på det område, der er omfattet af dette samme direktiv, de grundlæggende rettigheder, der er omhandlet i chartrets artikel 47, som bl.a. bestemmer, at enhver, hvis rettigheder og friheder som sikret af EU-retten er blevet krænket,

skal have adgang til effektive retsmidler for en domstol under overholdelse af de betingelser, der er fastsat i denne artikel, herunder navnlig, at enhver har ret til en retfærdig rettergang (jf. i denne retning dom af 21.10.2021, Okrazjna prokuratura – Varna, C-845/19 og C-863/19, EU:C:2021:864, præmis 75).

25 For det første vedrører de foranstaltninger, der er fastsat i direktiv 2014/42, bl.a. indefrysningen af formuegoder, der er defineret i direktivets artikel 2, nr. 5), som »midlertidig foranstaltning med henblik på at forhindre overførsel, destruktion, omdannelse, afhændelse eller flytning af formuegoder eller midlertidig opbevaring af eller kontrol med formuegoder«.

26 I det foreliggende tilfælde fremgår det af forelæggelsesafgørelsen, at de i hovedsagen omhandlede formuegoder forblev opbevaret af de myndigheder, der var involveret i den strafferetlige forfølgning. Det skal derfor fastslås, således som den forelæggende ret har anført, at den i hovedsagen omhandlede beslaglæggelse udgør en »indefrysning« som omhandlet i denne bestemmelse.

27 Hvad for det andet angår de situationer, hvor det i henhold til direktiv 2014/42 er tilladt at foretage en indefrysning af formuegoder, bestemmer direktivets artikel 7, at medlemsstaterne træffer de nødvendige foranstaltninger med henblik på at sikre, at der kan ske indefrysning af formuegoder med henblik på en eventuel efterfølgende konfiskation.

28 I denne henseende skal det undersøges, om de i hovedsagen omhandlede formuegoder er blevet indefrosset med henblik på eventuel efterfølgende konfiskation som omhandlet i denne artikel 7.

29 På det tidspunkt, hvor de i hovedsagen omhandlede formuegoder blev indefrosset, ville en efterfølgende konfiskation kunne finde sted.

30 Det fremgår således af forelæggelsesafgørelsen for så vidt angår RP, at denne person oprindeligt blev sigtet for den lovovertrædelse, der bestod i handel med narkotika, og at det først var senere, at dennes deltagelse i lovovertrædelsen blev udelukket af anklagemyndigheden, således at den pågældende blev kvalificeret som tredjemand i god tro, hvilket ifølge den forelæggende ret forhindrede konfiskation af den pågældendes formuegoder i henhold til bulgarsk lovgivning.

31 Hvad angår JG fremgår det af samme forelæggelsesafgørelse, at JG's deltagelse i den omhandlede kriminelle aktivitet først blev udelukket efter en undersøgelse af de to beslaglagte mobiltelefoner, således at mobiltelefonerne og pengebeløbet blev indefrosset med henblik på en eventuel efterfølgende konfiskation.

32 For så vidt som RR's og JG's formuegoder på tidspunktet for indefrysningen kunne være genstand for en efterfølgende konfiskation i henhold til bulgarsk ret, følger det heraf, at disse to personers situation er omfattet af anvendelsesområdet for artikel 7 i direktiv 2014/42. Disse personer er derfor berørt af en foranstaltning i dette direktiv som omhandlet i direktivets artikel 8, stk. 1.

33 Hvad for det tredje angår den omstændighed, at ejeren af de indefrosne formuegoder under straffesagens retslige fase ikke har nogen adgang til at anlægge sag med påstand om tilbagelevering af de nævnte formuegoder, bemærkes, at artikel 8, stk. 1, i direktiv 2014/42 pålægger medlemsstaterne at sikre en ret til effektive retsmidler og en retfærdig rettergang med henblik på, at de berørte personer kan gøre deres rettigheder gældende.

34 I denne henseende bemærkes, at de personer, som medlemsstaterne skal sikre effektive retsmidler og en retfærdig rettergang, på grund af den generelle ordlyd af denne bestemmelse ikke blot er dem, der er fundet skyldige i en lovovertrædelse, men også tredjemænd, hvis formuegoder er omfattet af afgørelsen om indefrysning (jf. analogt dom af 21.10.2021, Okrazjna prokuratura – Varna, C-845/19 og C-863/19, EU:C:2021:864, præmis 76 og den deri nævnte retspraksis).

35 Denne fortolkning følger ligeledes af 33. betragtning til direktiv 2014/42, hvoraf det i det væsentlige fremgår, at dette direktiv i væsentlig grad påvirker de rettigheder, der tilkommer personer, ikke alene mistænkte eller sigtede personer, men også tredjemænd, som ikke er genstand for retsforfølgning, idet de gør gældende, at de er ejere af de pågældende formuegoder. Det er derfor nødvendigt at sørge for, at der findes specifikke garantier og retsmidler, som sikrer disse personers grundlæggende rettigheder i forbindelse med gennemførelsen af dette direktiv (dom af 21.10.2021, Okrazjna prokuratura – Varna, C-845/19 og C-863/19, EU:C:2021:864, præmis 77).

36 Artikel 8 i direktiv 2014/42 skal desuden læses i lyset af 31. betragtning til direktivet, hvoraf det fremgår, at i betragtning af den begrænsning af ejendomsretten, som afgørelser om indefrysning medfører, bør sådanne foreløbige foranstaltninger ikke opretholdes længere end nødvendigt for at sikre adgang til formuegodet med henblik på en eventuel efterfølgende konfiskation, og det følger heraf, at dette kan kræve en domstolsprøvelse med henblik på at sikre, at formålet med at forhindre, at formuegodet går tabt, fortsat er gyldigt.

37 En sådan tilgang forudsætter, at en tredjemand i god tro, der ejer et indefrosset formuegode, ligeledes under retssagen kan få efterprøvet af den kompetente ret, om betingelserne for at indefryse dette formuegode fortsat er opfyldt. Følgelig er en national lovgivning, som ikke fastsætter en sådan mulighed, i strid med artikel 8, stk. 1, i direktiv 2014/42.

38 Henset til det ovenstående skal det første spørgsmål besvares med, at artikel 8, stk. 1, i direktiv 2014/42 skal fortolkes således, at bestemmelsen er til hinder for en national lovgivning, der fastsætter, at når formuegoder indefryses som formodede redskaber eller udbytte fra en lovovertrædelse, har ejeren af disse formuegoder, der er en tredjemand i god tro, ikke under straffesagens retslige fase ret til at anlægge sag ved den kompetente ret med påstand om tilbagelevering af de nævnte formuegoder.

Det andet spørgsmål

39 Med det andet spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 4, stk. 1, i direktiv 2014/42 skal fortolkes således, at bestemmelsen er til hinder for en national lovgivning, der udelukker konfiskation af et formuegode tilhørende en tredjemand i god tro og anvendt som et redskab ved en lovovertrædelse, herunder når denne tredjemand har stillet dette formuegode til varig rådighed for den sigtede.

40 Indledningsvis bemærkes, at Europa-Kommissionen har gjort gældende, at dette spørgsmål ikke kan antages til realitetsbehandling, med den begrundelse, at det savner enhver forbindelse med realiteten i hovedsagen eller dennes genstand, eftersom det fremgår af forelæggelsesafgørelsen, at konfiskation under alle omstændigheder ikke kan gennemføres i hovedsagen. Det ville nemlig være i strid med den nationale lovgivning at konfiskere det i hovedsagen omhandlede redskab, hvilket har medført, at anklagemyndigheden ikke længere ønsker eller overvejer muligheden for, at dette redskab efterfølgende konfiskeres.

41 Det bemærkes herved, at det udelukkende tilkommer de nationale retsinstanser, for hvem en tvist er indbragt, og som har ansvaret for den retsafgørelse, som skal træffes, på grundlag af omstændighederne i den konkrete sag at vurdere, såvel om en præjudiciel afgørelse er nødvendig for, at den kan afsige dom, som relevansen af de spørgsmål, den forelægger Domstolen. Når de stillede spørgsmål vedrører fortolkningen af EU-retten, er Domstolen derfor principielt forpligtet til at træffe afgørelse (dom af 13.11.2018, Levola Hengelo, C-310/17, EU:C:2018:899, præmis 27 og den deri nævnte retspraksis).

42 Det følger således af fast retspraksis, at der foreligger en formodning for, at de spørgsmål om en fortolkning af EU-retten, som den nationale ret har stillet på det retlige og faktiske grundlag, som den har fastlagt inden for sit ansvarsområde – og hvis rigtighed det ikke tilkommer Domstolen at efterprøve – er relevante. Domstolen kan kun afvise en anmodning fra en national ret, såfremt det klart fremgår, at den ønskede fortolkning af EU-retten savner enhver forbindelse med realiteten i hovedsagen eller dennes genstand, såfremt problemet er af hypotetisk karakter, eller såfremt Domstolen ikke råder over de faktiske og retlige oplysninger, som er nødvendige for, at den kan give en hensigtsmæssig besvarelse af de forelagte spørgsmål (dom af 13.11.2018, Levola Hengelo, C-310/17, EU:C:2018:899, præmis 28 og den deri nævnte retspraksis).

43 I det foreliggende tilfælde fremgår det af forelæggelsesafgørelsen, at den nationale lovgivning ikke tillader konfiskation af formuegoder fra en tredjemand i god tro i en situation som den i hovedsagen omhandlede. Den forelæggende ret ønsker imidlertid netop oplyst, om en sådan konfiskation er påkrævet i denne situation i medfør af direktiv 2014/42. Det fremgår derfor ikke klart, at det andet spørgsmål savner enhver forbindelse med realiteten i hovedsagen eller dennes genstand, hvorfor dette spørgsmål kan antages til realitetsbehandling.

44 Hvad angår realiteten bemærkes, at artikel 4, stk. 1, i direktiv 2014/42 foreskriver konfiskation af bl.a. »redskaber« som omhandlet i dette direktivs artikel 2, nr. 3), når der er sket endelig domfældelse for en strafbar handling.

45 Selv om denne bestemmelse udtrykkeligt omhandler redskaber og en endelig domfældelse for en strafbar handling, præciserer dens ordlyd ikke, om det redskab, der er genstand for konfiskation, nødvendigvis skal tilhøre den domfældte.

46 Ved fortolkningen af en EU-retlig bestemmelse skal Domstolen i overensstemmelse med fast retspraksis ikke blot tage hensyn til bestemmelsens ordlyd, men bl.a. også til den sammenhæng, hvori den indgår (jf. i denne retning dom af 24.3.2021, MCP, C-603/20 PPU, EU:C:2021:231, præmis 37 og den deri nævnte retspraksis).

47 Hvad i den foreliggende sag angår den sammenhæng, hvori artikel 4, stk. 1, i direktiv 2014/42 indgår, bemærkes, at direktivets artikel 5 om »udvidet konfiskation« i stk. 1 bestemmer, at en sådan konfiskation kun vedrører »et formuegode, der tilhører en person, som er dømt for en strafbar handling«, således at tredjemands formuegoder er udelukket fra denne bestemmelses anvendelsesområde.

48 Hvad angår artikel 6 i det nævnte direkte bemærkes, at selv om denne artikel udtrykkeligt vedrører »konfiskation hos tredjemand«, omfatter bestemmelsen kun »udbytte« og ikke »redskaber«, således at denne bestemmelse under alle omstændigheder ikke ville kunne tjene som grundlag for at konfiskere et redskab i en situation som den i hovedsagen omhandlede.

49 For så vidt angår 15. betragtning til direktiv 2014/42, i lyset af hvilken direktivets artikel 4 skal læses, opstiller denne en forpligtelse til at informere mistænkte og sigtede om konfiskationssagen – uden at tredjemand nævnes i den forbindelse.

50 Det følger af disse forskellige bestemmelser, at eftersom konfiskation af tredjemands formuegoder kun er omhandlet i de situationer, der er omfattet af artikel 6 i direktiv 2014/42, kan den konfiskation af formuegoder, der er fastsat i dette direktivs artikel 4, stk. 1, kun vedrøre den mistænktes og sigtedes formuegoder.

51 Den omstændighed at formuegodet er blevet anvendt varigt af den sigtede, som den forelæggende ret har henvist til, kan ikke gøre det muligt at konfiskere dette formuegode i henhold til artikel 4, stk. 1, i direktiv 2014/42, når det tilhører en tredjemand i god tro.

52 Under alle omstændigheder og for så vidt som den nationale lovgivning ikke tillader konfiskation af formuegoder fra tredjemænd i god tro i en situation som den i hovedsagen omhandlede, fremgår det af Domstolens faste praksis, at et direktiv ikke i sig selv kan skabe forpligtelser for en borger og derfor ikke som sådan kan påberåbes over for denne ved en national retsinstans (dom af 24.6.2019, Popławski, C-573/17, EU:C:2019:530, præmis 65 og den deri nævnte retspraksis).

53 Henset til det ovenstående skal det andet spørgsmål besvares med, at artikel 4, stk. 1, i direktiv 2014/42 skal fortolkes således, at bestemmelsen ikke er til hinder for en national lovgivning, der udelukker konfiskation af et formuegode tilhørende en tredjemand i god tro og anvendt som et redskab ved en lovovertrædelse, herunder når denne tredjemand har stillet dette formuegode til varig rådighed for den sigtede.

Det tredje spørgsmål

54 Under hensyn til besvarelsen af det andet spørgsmål er det ufornødent at besvare det tredje spørgsmål.

Sagsomkostninger

55 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagsomkostningerne. Bortset fra nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Ottende Afdeling) for ret:

1) **Artikel 8, stk. 1, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2014/42/EU 3. april 2014 om indefrysning og konfiskation af redskaber og udbytte fra strafbart forhold i Den Europæiske Union skal fortolkes således, at bestemmelsen er til hinder for en national lovgivning, der fastsætter, at når formuegoder indefryses som formodede redskaber eller udbytte fra en lovovertrædelse, har ejeren af disse formuegoder, der er en tredjemand i god tro, ikke under straffesagens retslige fase ret til at anlægge sag ved den kompetente ret med påstand om tilbagelevering af de nævnte formuegoder.**

2) Artikel 4, stk. 1, i direktiv 2014/42 skal fortolkes således, at bestemmelsen ikke er til hinder for en national lovgivning, der udelukker konfiskation af et formuegode tilhørende en tredjemand i god tro og anvendt som et redskab ved en lovovertrædelse, herunder når denne tredjemand har stillet dette formuegode til varig rådighed for den sigtede.

Underskrifter